

Norrøn mytologi og Odins søken etter visdom

Norner av Arthur Rackham

Av Per Henrik Gullfoss
gullfoss@hebb.no

En gang i tiden trodde de fleste på mange guder. Så kom noen og sa at det finnes bare en Gud. Det første kjente tilfelle av rendyrket monoteisme vi kjenner til i historisk tid stammer fra det gamle Egypten. Da var det en farao som påsto at Aton, som var solguden, var den eneste guden og at alle andre guder enten var falske eller bare deler av hans guddommelighet (Amenhotep IV /Akhnaton som regjerte rundt 1350 f.kr.).

Siden gikk det slag i slag og det varte ikke lenge før de som trodde på den ene guden mente de var høyere utviklet og overlegne alle de vantrø som dyrket forskjellige guder. I historisk tid synes det som om guden til et lite folk, som

i dag går under navnet israelere og jøder, la grunnlaget for fremveksten og dominansen til denne troen på at det finnes en gud som er alle andre overlegen. Både Kristendom og Islam anerkjenner det gamle testamentet som en av sine hellige bøker. Kristendommen pluss på historien om Jesus og det Nye Testamentet, mens Islam la til læren fra profeten Mohammed som finnes i Koranen. De gamle gudene, som det fantes overflod av, ble tillagt rollen som falske guder, djevler i forkledning, eller rett og slett oppfattet som rene vrangforestillinger (spesielt i nyere/mer vitenskapelig tid). Det blir da sett på som en primitiv og uutviklet religiøs holdning å tro på flere guder, mens det er mer logisk og et tegn på høyere utvikling å tro på at det bare finnes en gud/kraft som har skapt alt. Det er ganske interessant å legge til at mens de to vestlig orienterte religionene har gått i denne retningen, så har Østens hovedreligioner gått en annen vei. Hinduismen har beholdt det gamle systemet med mange og varierte

guder man kan be til og snakke med. Buddhismen og Taoismen synes i langt større grad å ha prøvd å avskaffe hele forestillingen om at det overhodet finnes noen personlig gud og kan kanskje sees på som en mer filosofiske og upersonlige måte å nærme seg det guddommelige spørsmål på.

Hvis vi tar et steg tilbake så oppstår kanskje den første splittelsen i "gapet" mellom det å se jorden og naturen som det guddommelige og det å se på solen og det uendelige vi er omgitt av som det guddommelige. I vår mest kjente bønn heter det jo: Fader vår, du som bor i himmelen. Denne ene guddommen tiltros å ha bolig utenfor jorden og i den delen av vår verden som er "over" oss og som vi kaller himmelen. Dette i motsetning til de mange andre gudene som var mer jordiske av natur og tilhørighet. Det oppsto i hvert fall en konflikt mellom den jordiske guddommelighet og den himmelske guddommelighet. Som det videre heter i fadervår: Skje

din vilje som i himmelen, så også på jorden. Her sniker det seg inn en forestilling om at gudene som er her på jorden ikke er virkelige guder, men noen slyngler hvis gjerninger er i konflikt med den himmelske faders vilje. Siden de jordiske guder ofte er tett knyttet til naturen og naturkreftene vi mennesker er hjelpeløse stilt overfor, så kan det virke som om selve naturen og dermed den fysiske verden ikke er i samsvar med den ene guds sanne natur og vilje. Som jo selvfølgelig burde være at vi mennesker får det akkurat som vi vil og lever våre liv fri for de plagsomme utfordringer og farer som et jordisk liv i dag synes å inneholde. En slik logikk må bite seg selv i halen, siden den ene gud som har skapt alt med nødvendighet også må være opphav til alle de andre gudene og kreftene, som ikke er sanne guder. Denne filosofiske og religiøse nøtta har i hvert fall bidratt til at mange kloke og søkende mennesker har kunnet utarbeide et uendelig mangfold av teser, teorier og ideer rundt meningen med livet og hva guddommelighet egentlig er.

Som nevnt kan det virke som om opphavet til ideen om mange guder kommer fra selve naturen og den jordiske tilværelse. Det var ofte en gud som tok seg av fruktbarhet, en som var spesialist på kamp og konflikt, mens andre igjen spesialiserte seg på tenkning og kulturutvikling.

Asketreet Yggdrasil av F. W. Heine

”Odin ofret seg selv til seg selv ved å henge seg på verdenstreet Yggdrasil i ni døgn. Yggdrasil er et symbol på kosmos. Selve navnet kommer fra Ygg, som er et gammelt navn på Odin, og Drasil som betyr kløvhest eller den som bærer.”

Noen guder, som den norrøne Tor var spesielt forbundet med kraften som finnes i lyn og torden. Andre, som Ægir (Neptun/Poseidon) står for havets kraft. Vi kan kanskje si det slik at mennesket trengte guder siden gudene personliggjorde krefter som ellers var så store og uforståelige at man ikke kunne forholde seg personlig til dem. Guder er rett og slett kjekt å ha, enten det er en eller mange. Når man fikk en gud som representerte havet, som Poseidon, så kunne man snakke med denne guden og forhandle seg frem til en grei seilas over havet.

Dette behovet for å gi den guddommelige kraft en slags personlighet og stemme man kan lære av og snakke og for-

handle med er slett ikke noe vi har vokst i fra. Tvert i mot er det i våre dager mer populært enn noensinne å snakke med en personifisert guddom. Et godt eksempel kan være Neale Donald Walsch og hans enormt suksessrike bøker om nettopp samtaler med Gud.

En av disse polyteistiske religionene er den norrøne mytologien. Siden vi selv kommer fra en kultur som springer ut av denne retningen er det naturlig å tro at den fortsatt finnes i dypere lag av vår psyke. Landet Norge, som oppsto etter slaget ved Hafsfjord i 872 e.kr. var et land hvor alle innbyggerne deltok i dyrkingen av åsatroen. Det sies bl.a. at moren til Harald Hårfagre var kyndig i seid og at hun drømte hvordan hun ble opphavskilde til en mektig ætt som sprang

ut av sin sønn Harald. Han het for øvrig ikke Hårfagre den gangen men ble kalt Harald Tuva. Håret hans var en eneste stor tugg siden han hadde lovet på tro og ære å ikke klippe seg før han hadde samlet Norge til ett rike.

Vi har lett for å tro at de som dyrket disse gudene var dummere, mer naive og mindre utviklet enn oss selv. Hvis vi stopper opp og tenker oss litt om så kan det være ren selvgodhet og arroganse å ha slike forestillinger. Det kan like gjerne hende at de menneskene som dyrket åsatroen hadde en større forståelse av mange ting i naturen og den fysiske verden enn dagens mennesker. Siden den industrielle revolusjon enda ikke hadde mekanisert menneskenes verden, levde de i pakt med det som na-

turen frembrakte og satte som betingelser. Kanskje de ikke var så mentale og tenkende som vi er, men de levde trolig i langt større harmoni med sine kropp, instinkter og naturens logikk enn vi gjør. Deres forståelse av verden og det spirituelle var antagelig annerledes enn den vi har i dag. Det er derfor ganske naturlig å tro at det finnes mye visdom og forståelse av de krefter som finnes i og utenfor et menneskesinn i den gamle norrøne åsatroen.

henger seg selv i et tre for å finne visdom. For de som liker å bruke myter og eventyr til å utforske deler av sitt egen sinn og bevissthet, anbefales det å ta med fantasien og drømmeren på en reise gjennom den norrøne mytologien. En reise som er spesielt nyttig og spennende for de av oss som har vokst opp i et land hvor dypere lag av psyken er formet og smidd med sverdene til de norrøne gudene.

var såret med spyd. Men der Kristus ofrer seg får Odin tak i runer og lærer å galdre etter å ha hengt på verdenstreet. Hensikten er med andre ord forskjellig, og Odins var å erverve visdom.

Inderne sier at universet er "llila", den guddommelige Shivas lek med seg selv. Den skapte verden er dermed universet som er i ferd med å oppdage og utfolde sine egne muligheter. Vi kan se lengselen som ligger i Odin etter å oppnå total

"Myten om Odin som ofrer seg selv til seg selv er med andre ord myten om mennesket som gjennom å henge på verdenstreet Yggdrasil, til slutt overgir seg til den spirituelle tyngdekraft, innser sin sanne ikke fysiske natur og dermed finner visdom/runene."

Det forundrer meg stadig at så mange mennesker i dag søker mot visdommen fra innfødte kulturer som sjamanisme og hawaiansk hunafilosofi, mens de fortsatt ser på norrøn mytologi som mindreverdige eventyr. Forresten er det kanskje ikke så feil å se på mytene som eventyr? Sannheten er kanskje at vi som lever i dag bare har glemt at eventyrene faktisk er de gamle visdomshistoriene, gjemt som fortellinger og historier for barn. Vi er heller ikke alltid klar over at religioner som Kristendom, Islam og Buddhisme en dag vil bli forstått som det de egentlig er; myter og eventyr som forteller visdomshistorier?

Det er ganske forunderlig at mennesker som hengir seg til troen på at en person som ble spikret opp på et kors er verdens frelser finner det ikke bare ugudelig, men også ganske idiotisk å skulle lete etter mening i historien om en som

For de som har lyst til å begynne denne reisen her og nå kommer et lite utsnitt av artikkelskribentens egen bok "Odins øye". Dette utsnittet handler nettopp om en gud som ikke ble spikret opp, men frivillig hang seg selv på verdenstreet. Før vi går videre kan du kanskje finne det litt interessant at selve forestillingen om å drepe/ofre mennesker gjennom å henge de stammer fra en gammel nordisk tradisjon. Et av Odins mange navn var hangagudin, og det er funnet rester etter mange mennesker som tilsynelatende ble ofret til Odin gjennom rituell hengning. Så i Valhall (vikingkrigerens himmel) er det nok ikke bare vikinger, men også ganske mange hestettyver og landevisrøvere fra det ville vesten.

Odin ofret seg selv til seg selv ved å henge seg på verdenstreet Yggdrasil i ni døgn. Yggdrasil er et symbol på kosmos. Selve navnet kommer fra Ygg, som er et gammelt navn på Odin, og Drasil som betyr kløvhest eller den som bærer. Yggdrasil, det skapte univers, blir derfor forklart som den kløvhesten som frakter den guddommelige skaperkraft, Odin, dit han er på vei.

Jeg vet at jeg hang

På det vindkalde tre

Ni hele netter

Med spyd såret

Brød fikk jeg ikke

De brakte ikke horn

Speidet ned fra treet

Tok så opp runer

Tok dem med et skrik

Og fra treet falt jeg.

(Havamål)

Det er interessant å se den mytologiske likheten mellom Kristus som ble spiddet i siden av en lanse og Odin som

bevissthet og frihet. I sin søken etter bevissthet har han også lagt det ene øyet i pant for å få lov til å drikke av Mimes brønn, visdomskilden. Mens det ene øyet ser ut mot de store åpne muligheter, er det blinde øyet fanget av jorden, det fysiske og materien. Det er tvunget til å se inn mot jorden og lære av materien og det begrensede, akkurat som Odin må lære gjennom å henge ufri og fastbundet på verdenstreet.

Denne historien forteller oss noe om hvordan vi kan finne visdom og bevissthet. Selve måten man dør på når man henges er ganske talende i så måte. Man dør fordi man mister lufttilgangen til hjernen, og uten den forsvinner vår evne til å tenke og være ved bevissthet. Vi må med andre ord tømme ut den gamle bevisstheten (luften) før vi kan "gjenfødres" med en ny. Historien forteller dermed på en symbolsk måte at vi alle er Odin som ofrer oss selv til oss selv gjennom å være fanget i den fysiske verden. Vi har mistet vår spirituelle bevissthet, men som vi overgir oss vil vi etter hvert falle ned og finne runene. Og runer er den magiske kraft som finnes i det uttalte og skrevne ord. Runer er tanker nedfelt i form. Å mestre runene er å mestre seid og galdring, som var kunsten å selv være skapende og formende i verden gjennom bruk av ren fokusert bevissthet og åndskraft. I bibelens skapelseshistorie sies det på et tidlig tidspunkt:

I begynnelsen var ordet.

N.B. I litt mere bevisste kretser oversettes dette annerledes. Da mener man at det sto: I begynnelsen var tanken/bevisstheten og bevisstheten var Gud.

Myten om Odin som ofrer seg selv til seg selv er med andre ord myten om

Runestein

**Jeg vet at jeg hang
På det vindkalde tre
Ni hele netter
Med spyd såret
Brød fikk jeg ikke
De brakte ikke horn
Speidet ned fra treet
Tok så opp runer
Tok dem med et skrik
Og fra treet falt jeg.**

(Havamål)

Odins ofring av seg selv av Collingwood

mennesket som gjennom å henge på verdenstreet Yggdrasil, til slutt overgir seg til den spirituelle tyngdekraft, innser sin sanne ikke fysiske natur og dermed finner visdom/runene. Vi kan kanskje si at det blir en parallell til det gamle bildet av universet som en slange som biter seg selv i halen. Skapelseshistoriens begynnelse, blir da også en ny begynnelse på neste runde av skapelse.

Hvis vi tenker oss at den gamle teksten omgjøres til noe av det vi holder på med i dag ville den kanskje handle om det enkelte menneske og lyde slik:

Fra begynnelsen er jeg bevissthet og bevisstheten er gud. Jeg er den guddommelig skapende bevissthet, som har gjenoppdaget meg selv og de første ordene jeg sier er:

Bli lys... og jeg blir lys:

Muligens er det så enkelt å bli det vi en stund har kalt opplyst? Kanskje den sanne visdom er gjenvinningen av vår guddommelige skaperkraft? Rett og slett å bli klar over at universet faktisk er skapt og kontinuerlig skapes med bruk av vår magiske bevissthet og tanke, som i vikingtiden ble synliggjort gjennom bruk av runer, seid og galdring. •